އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގެ މުސްތަޤުބަލާ ގުޅޭ ކަރުދާސް
ތާރީޚް: 14 ޖޫން 2020
މި ކަރުދާސް
މިއީ، މިއަހަރުގެ ބައިނަލްއަގުވާމީ އަރުޝީފު ދުވަހުގެ މުނާސަބާ ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުން، މި ޖޫން މަހުގެ 8 އިން 14 އަށް
ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް "އިންޓަރނޭޝަނަލް ކައުންސިލް އޮން އަރކައިވްސް" (އައިސީއޭ) އިން ކަނޑައަޅައިފައިވާ
"ބައިނަލްއަގުވާމީ އަރުޝީފު ހަފުތާ" ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އަރުޝީފުން ޢަމަލީގޮތުން ބައިވެރިވެ، ކުރިއަށް ގެންދިޔަ
ހަރަކާތްތަކުގެ ނިންމުން ފާހަގަކުރުމުގެ ގޮތުން، އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގެ މުސްތަޤުބަލުގެ މައްޗަަށް ލިޔެފައިވާ ކަރުދާހެކެވެ. މި
ހަފުތާގެ ފަހުދުވަހުގެ ޝިޢާރުކަމަށްވާ "އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގެ މުސްތަޤުބަލު" ހާމަކުރުމުގެ ގޮތުން ނެވެ.
މި ކަރުދާހުގައި ބަޔާންކޮށްލާފައި ވާނީ، އަރުޝީފުކުރުމުގެ ދާއިރާ އާއި މިދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންގެ މުސްތަޤުބަލާމެދު
ބޭރުގެ ތަޖުރިބާކާރުންކޮށްފައިވާ ލަފާތަކުގެ ތެރެއިން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އަރުޝީފުން އެއްކޮށްފައިވާ މައުލޫމާތާއި ތަނުގެ
ތަޖުރިބާއާ ގުޅުވައިގެން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ނުކުތާތަކެކެވެ.
މިކަރުދާސް އާންމުކުރުމުގެ ބޭނުން
މި ކަރުދާސް އާންމު މިކުރަނީ މި މައުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގެ ސަބަބުން ބިނާކުރަނިވި އިތުރު ޚިޔާލުތަކެއް ލިބިގެންދާނެކަމުގެ
އުންމީދުގައެވެ. މިއަހަރުގެ ބައިނަލްއަގުވާމީ އަރުޝީފު ހަފުތާއަށް ލިބުނު ތަރުހީބުގެ ހިތްވަރުގައެވެ. މި ދާއިރާގެ
މުސްތަގުބަލާމެދު ޝައުވެރިކަން ފާޅުކުރި މީޑިއާތަކަށް ތަރުހީބުދީ މައުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމުގެ ސަބަބުން މި ދާއިރާގެ ރީތި
ތަސައްވުރެއް ކުރެހިގެން ދިއުމުގެ އުންމީދުގައެވެ.
Page1of8

އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގެ މުސްތަ ގު ބަލު
ތައްޔާރުކުރީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އަރުޝީފު
ތާރީޚް: 14 ޖޫން 2020
ތަޢާރަފު
ވިލިއަމް ޝެކްސްޕިއަރ 1610(-)1611 ވިދާޅުވެފައިވާ ފަދައިން، "މާޒީވެދިޔަ އެއްޗަަކީ ކުރިއަށް އަންނާން އޮތް
އެއްޗަެއްގެ މުޤައްދިމާއެވެ" (ދަ ޓެމްޕެސްޓް). އަރުޝީފުކުރުމުގެ ދާއިރާ އަކީ ދިވެހި ޙަޟާރަތުގެ މުސްކުޅި ދާއިރާއެކެވެ.
ދިވެހި ޙަޟާރަތު ފުޅާވެ، ކުރިއަރަމުން އައިއައިހެން އަރުޝީފުކުރުމުގެ ދާއިރާ ވެސް އައީ ބޮޑުވެ، ފުޅާވަމުން ނެވެ.
އަރުޝީފުގެ ދާއިރާ ބައްޓަންވެފައި އޮތީ ދިވެހި ވެށްޓާއި، އާދަކާދަ އާއި ސަގާފަތުގެ މައްޗަަށެވެ. އަދި ދިރިއުޅުމުގެ ވައްޓަފާޅި
އާއި އިދާރީ ހިންގުމާއި، މުސްތަޤުބަލާމެދު ވިސްނާ ވިސްނުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާއެކު ފުރޮޅެމުން އައުގޮތްތައް އެކުވަމުން
އައިސްފައިވާ ދާއިރާއެއްގެ ގޮތުގައެވެ. އަދާހަމައަށް އައިއިރު އަރުޝީފުގެ ދާއިރާ ފެންނަނީ ފުރުސަތު ގިނަ،
ގޮންޖެހުންތައްވެސް ގިނަ ދާއިރާއެއްގެ ގޮތުގައެވެ. މުސްތަޤުބަލާމެދު ވިސްނާލާއިރު ވެސް ހުރީ ގޮންޖެހުމާއެކު ކާމިޔާބުކުރެވޭނޭ
ފުރުސަތުތަކެކެވެ. ދާއިރާގެ ކުރިއެރުމަށް ބޭނުންވަނީ ގޮންޖެހުންތަކާއެކު ލިބެން ހުރި ފުރުސަތުތަކުގެ ފައިދާތައް އެކަށީގެންވާ
ގޮތެއްގައި ހޯދޭނޭ ސިޔާސަތާއި އުސޫލެވެ. ޤައުމެއްގެ ޤައުމީ އަރުޝީފަކީ އެޤައުމެއްގެ ހިންގުމުގެ ސިޔާސަތުތައް އެކަށައަޅައި
ތަންފީޒުކުރުމުގައި ބޭނުން ހިފޭނޭ އެންމެ ބޮޑު އެއް ރައުސްމާލެވެ. އެންމެ ބޮޑު އެއް ވަސީލަތެވެ. އަރުޝީފުކުރުމުގެ ދާއިރާ
އަކީ، ޤައުމެއް ކުރިއަރައި ދިޔުމުގައި އަދި އެގައުމެއްގެ ދެމެހެއްޓެނިވި ތަރައްޤީގެ ލަނޑުދަނޑިތައް ހާސިލުކުރުމުގައި
މުހިންމުކަން ބޮޑު ދާއިރާއެކެވެ.
ދާއިރާގެ މުސްތަޤުބަލު
އަރުޝީފީ މަސައްކަތަކީ އަރުޝީފީ އިލްމާއި އިދާރީ ހިންގުމާއި ޕްރޮޖެކްޓް މަސައްކަތާއި، މައުލޫމާތާއި މުވާސަލާތުގެ
ޓެކްނޮލޮޖީ އާއި ސައެންސާއި އާޓްގެ އެތައް ކަމެއް އެކުލެވިގެންވާ ދާއިރާއެކެވެ. ކުރިއަށްދާން ޚާއްސަ ރޮނގެއްގެ ގޮތުގައި
އުޖާލާ މުސްތަގުބަލެއް އޮތް ދާއިރާއެކެވެ. އަންނަނިވި 14 ނުކުތާގައި ހުށަހަޅައިފައިވާނީ މި ދާއިރާގެ ތަޖުރިބާކާރުންގެ
ކަރުދާސްތަކާއި ޚިޔާލުތަކުން ހޮވައިލެވުނު މައުލޫމާތާއި ގައުމީ އަރުޝީފުގެ ތަޖުރިބާ ގުޅުވައިގެން ލިޔެފައިވާ ޚުލާސާ
ބަޔާންތަކެކެވެ.
Page2of8

1. އިސް މަސްއޫ ލުވެރިން
އަރުޝީފުތައް ހިންގައި ބެލެހެއްޓުމުގެ އެންމެ އިސް މަސްއޫލުވެރީންނަކީ، އެމީހުންނާ ހަވާލުވެވޭ މަ ސްއޫލިއްޔަތާއި ޒިންމާގެ
ސަބަބުން މުސްތަޤުބަލުގެ ބަދަލުތަކާއި ކުރިއެރުންތަކަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ތައްޔާރަށް ތިބެންޖެހޭ ބަޔަކަށް މިހާރުވެސް ވަނީ
ވެފައެވެ. މުސްތަޤުބަލަށް އަމާޒު ހިފާފައި ތިބޭ ތަދުބީރުވެރީންނަށް ވުން ލާޒިމު ކުރެއެވެ. މިފަދަ މީހުންނަކީ ދެމެހެއްޓެނިވި
ތަރައްޤީގެ ސިޔާސަތުތަކާއި، ޤައުމާއި ދުނިޔޭގެ ބޮޑެތި ސިޔާސަތުތައް އެކަށަހެޅުމުގައި މުހިންމު ދައުރެއް އަދާކުރާނޭ ކަމަށް
ބެލެވިފައިވާ ބަޔެކެވެ. ޤުދުރަތީ ކާރިސާތަކާއި، ހަނގުރާމަ އާއި، ދުނިޔޭގެ ސިޔާސަތާއި، ޤާނޫނާއި، ޓެކްނޮލޮޖީ އާއި،
އިޖުތިމާޢީ ހާލަތްތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ދަންނަ އެދާއިރާތަކުން ޚަބަރާއި މަޢުލޫމާތު އަދާހަމަކޮށްގެން ތިބޭނޭބައެކެވެ. މުސްތަޤުބަލުގެ
ބަދަލުތަކަށް މުވައްޒަފުންނާއި ހުނަރުވެރިން ތަމްރީނުކުރުމަކީ އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގެ އިސް މަސްއޫލުވެރީންނަށް އޮތް
ގޮންޖެހުން ބޮޑު ޝައުޤުވެރިކަން މާބޮޑު މަސައްކަތެކެވެ. މިކަންކަމާ ގުޅުވައި ބަލާއިރު އެއީ މުސްތަގުބަލުގައި ދުނިޔޭގެ
މުޖުތަމަޢުތަކުގައި މިހާރަށްވުރެ މާ މަތީ ގަދަރަކާއި އިޙުތިރާމެއް ލިބިގެންވާނޭ ބަޔަކަށް ވުމުގެ ފުރުސަތު ބޮޑު ބަޔެކެވެ.
2. ޓެކްނޮލޮޖީ
ޓެކްނޮލޮޖީ އާއި ޓެކްނޮލޮޖީ އަށް އަންނަ ބަދަލުތަކަކީ، ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ދާއިރާއެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކަށް ވެސް
އެއްގޮތަށް ވުރެ ގިނަ ގޮތްގޮތުން ކުރިމަތިލާން ޖެހޭ ގޮންޖެހުމެކެވެ. ވަރުގަދަ ވާދައެކެވެ. އެއާއެކު އެދާއިރާއެއް ކުރިއަށް
ގެންދިއުމަށް ހުޅުވިގެންދާ މާބޮޑަށް ފަހިކޮށް އޮތް މަގެކެވެ. ޓެކްނޮލޮޖީގެ ބަދަލުތަކަށް ދާއިރާއެއް އަހުލުވެރިވުމާއި،
އެބަދަލުތައް ބަލައިގަތުން ގުޅިފައި އޮންނަ އެންމެ ބޮޑު އަސްލަކީ އެދާއިރާއެއް ނުވަތަ އެދާއިރާއެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ
މީހުންގެ މަޤުޞަދާއި، އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތާއި، ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ ލަނޑުދަނޑިތަކެވެ. އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގައި
މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް ޤައުމީ އަރުޝީފު ވުޖޫދުވެ އޮންނަ މަޤުޞަދު ފަހުމްވުން ލާޒިމެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އަރުޝީފުގެ މައިގަނޑު މަޤުޞަދަކީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ އެންމެހައި ލިޔެކިޔުންތަކާއި ރިކޯޑުތައް
ހިމާޔަތްކޮށް ރައްކާތެރިކުރުމާއެކު އެލިޔެކިޔުންތަކާއި ރިކޯޑުތަކުން ދިވެހި ދައުލަތާއި ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދިނުމެވެ.
އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަކީ، ދައުލަތާއި މުޅި މުޖުތަމަޢަށް އެކަށީގެންވާ ބޭނުންތެރި ބައެއްގެ ގޮތުގައި
ސާބިތުވެތިބޭ އިތުބާރު ކުރެވޭ ބައެކެވެ. އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހެއްގެ ކިބައިގައި ހުންނަން ޖެހެނީ ކޮން
ޢިލްމަކާއި، ކޮން ހުނަރަކާއި ކޮން ޤާބިލްކަމެއްކަން ކަނޑައަޅަނީ ދާއިރާގެ ނުވަތަ މުއައްސަސާގެ މަޤުޞަދާއި
ލަނޑުދަނޑިތަކެވެ. ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުން ފުރިހަމަކުރަން ޖެހޭ ތަޢުލީމާއި ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމުތައް ހަމަޖެހިގެން
ދަނީ މި މަޤުޞަދާއި ލަނޑުދަނޑިތައް ހާސިލްކުރުމުގެ މައްޗަަށެވެ. މިއާއެކު ދާއިރާގެ މަސައްކަތްތެރީންގެ ޙައްޤުތައް
ކަށަވަރުކުރުމާއެކު މަސައްކަތްތެރީންނަށް އެކަށީގެންވާ މާހައުލެއް ހޯދައިދިނުމަށް ވުރެ ވަކިން މުހިންމުކަން ބޮޑު ކަމެއް
ނުވެއެވެ.
3. ޑީ .އެން .އޭ ސްޓޯރޭޖް
"
"ޑީ.އެން.އޭ ސްޓޯރޭޖް އަކީ އަރުޝީފީ ލިޔެކިޔުންތަކާއި ރިކޯޑުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާއި ހިމާޔަތްކުރުމުގައި މުސްތަޤުބަލުގެ
"
އާންމު ވަސީލަތްކަމަށް މުސްތަގުބަލުގައި ވެދާނެއެވެ. "ޑީ.އެން.އޭ ސްޓޯރޭޖް އަކީ ޢަމަލީގޮތުން އަދަދު ނުކުރެވޭހާ ގިނަ
Page3of8

މަޢުލޫމާތާއި ރިކޯޑު، ކުޑަކުޑަ ޖާގައެއްގައި ރައްކާތެރިކޮށް ބަހައްޓައިގެން، އުފެއްދުންތެރިކަމާއި ހަލުވިކަމާއެކު އެއިން
ޚިދުމަތްދެވޭ ޓެކްނޮލޮޖީ އެކެވެ. މިޓެކްނޮލޮޖީ އަދި އޮތީ އޭގެ ވަރަށް ޅަފަތުގެ ދައުރެއްގައި ކަމަކު، އިސާހިތަކު އަރުޝީފުގެ
ދާއިރާއަށް މިޓެކްނޮލޮޖީ އައުން ވަރަށް ވެސް ގާތެވެ. މިހެން ވެއްޖެކަމަށް ވާނަމަ، އަރުޝީފުގެ ދާއިރާ އަކީ މާ
އުފެއްދުންތެރި ދާއިރާއެއްގެ އިތުރުން، ތިމާވެއްޓާ އެންމެ ރައްޓެހި ގޮތެއްގައި ކުރިއަށް ގެންދެވޭނޭ ދާއިރާއަށް ވުމުގެ
ފުރުސަތު އޮތް ދާއިރާއެކެވެ.
4. މުވައްޒަފުންގެ ނިސްބަތް
އަރުޝީފުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރަން ޖެހޭ މަސައްކަތްތެރީންގެ އަދަދު ޓެކްނޮލޮޖީގެ ސަބަބުން ބޮޑު ތަނުން މަދުވެގެން ދިޔުމަކީ
އެކަށީގެންވާ ކަމެކެވެ. މިގޮތުން ބޮޑެތި އަރުޝީފުތަކަކީ މަދު އަދަދެއްގެ ހިންގުންތެރިންނާއި އަރކިވިސްޓުންނާއި، އެ ހާ މާެ މަ ދުާ
މުވަ އް ޒަ ފު ންތަ ކެ އްާ ތިބޭނޭ ތަންތަނަށް ވެސް ވެދާނެއެވެ. އަދި މިފަދަ އަރުޝީފުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަކީ
އަރުޝީފުގެ އެކިއެކި ދާއިރާތަކުގެ ގިނަގުނަ ހުނަރު ލިބިފައިވާ ބަޔަކަށް ވެފައި، އެމީހުންގެ މައިގަނޑު ވަޒީފާ އަކީ
ހަރަކާތްތައް ރާއްވައި ހިންގުންކަމުގައި ވެދާނެއެވެ. މިހެން ވެއްޖެ ނަމަ، އަރުޝީފުތަކުގައި ތިބޭ މީހުންނަކީ މެނޭޖަރުންގެ
ގޮތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ބަޔަކަށް ވެގެންދާނޭ ބަޔެއްކަމަށް ތަޖުރިބާކާރުން ލަފާކޮށްފައިވެއެވެ.
މިހާރު އުފެދިފައިވާ ޓެކްނޮލޮޖީ ބޭނުންކޮށްގެން އަރުޝީފީ ތަކެތި ޑިޖިޓައިޒް ކުރެވިގެން ޚިދުމަތް ދިނަސް، ޑިޖިޓައިޒް ކުރެވޭ
މާއްދީ އައިޓަމުގެ ދައުރާއި ގަދަރާއި މަގާމަށް އުނިކަމެއް ނާދެއެވެ. އެހެންކަމުން ކަރުދާހާއި އެފަދަ މާއްދީތަކެތީގެ ގޮތުގައި
ހުންނަ އަސްލުތަކެތި ބެލެހެއްޓުމުގައި ޚާއްސަ މުވައްޒަފުން މުހިންކުމާއި ޚާއްސަކަން ކުޑަވެގެންނެއް ނުދެއެވެ.
ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އަރުޝީފުގެ ޚިދުމަތްތަކަކީ އަދި ކިރިޔާ ފަށައިގަނެވިފައިވާ ނުވަރޭފެނުތެރޭގައި ދެވޭ ޚިދުމަތްތަކަކަށް
ވާއިރު، މިމުއައްސަސާގެ ޚިދުމަތްތައް ޤާއިމްކޮށް ހަރުދަނާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ތަނާއި ވަސީލަތް އަޅުގަނޑުމެން އަދި މިޖެހެނީ
މުޅިން އަލަށް އިންތިޒާމުކުރާށެވެ. ދުނިޔޭގެ ކުރިއަރައިފައިވާ އަރުޝީފުތަކާ އެއް ހަމައަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އަރުޝީފު
ގެންދަން މިކުރެވޭ މަސައްކަތްތަކަކީ ގޮންޖެހުން ބޮޑު މަސައްކަތްތަކެކެވެ.
ދުނިޔޭގައި ކުރިއަރައިފައިވާ އަރުޝީފުތަކަކީ އެތައް ޖީލަކަށް ދިގުދެމިގެންވާ މާޒީއެއް ހިއްސާކުރާ ތަންތަނެވެ. ރާއްޖޭގެ މި
ދާއިރާއަށް ބޭނުންވަނީ އެފެންވަރުގެ ޚިދުމަތްތަކެވެ. އެހެންކަމުން މުސްތަގުބަލުގައި ރާއްޖެ ދަތުރުކުރާނީ އެދިމާއަށެވެ.
އެހެންކަމުން މި މަސައްކަތުގެ އިލްމާއި ހުނަރުހުރި ޒުވާނުންނާއި، އަރުޝީފީ މަސައްކަތުގެ ނަތީޖާ ތަޖުރިބާ ކުރައްވައިފައިވާ
ތަޖުރިބާކާރުންގެ އެހީތެރިކަން އެތައް ގޮތަކުން ބޭނުންވާނެއެވެ.
5. މުސްތަގުބަލުގެ ބަދަލުތައް އަރާހަމަކުރުން
އަރުޝީފުގެ ދާއިރާގެ ބައިނަލްއަގުވާމީ ތަޖުރިބާކާރުން ދެކޭގޮތުގައި، އަރުޝީފުތަކުގައި މިހާރު މަސައްކަތްކުރާ
އަރކިވިސްޓުންނަށް އުނދަގޫ ނިންމުންތަކެއް ނިންމަން ޖެހުމުގެ ފުރުސަތު ވަރަށް ވެސް ބޮޑެވެ. އެނިންމުމަކީ، އަންނަނިވި
ދެ ސުވާލުން ސުވާލަކަށް ޖަވާބުދިނުމެވެ. ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ އަރުޝީފުގެ ގިނަ ދާއިރާތަކަކުން ޚާއްސަވެފައިވާ ޢިލްމާއި
ޤާބިލްކަން ލިބި ތިބި، އަދި މުއައްސަސާގެ ލަނޑުދަނޑިތައް ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި އެކަށައަޅައި ތަންފީޒުކުރަން ޖެހޭ
Page4of8

ސިޔާސަތުތަކާ ގުޅިފައިހުރި މައްސަލަތަކުގައި ޚިޔާލާއި މަޝްވަރާ ދިނުމުގެ ޤާބިލުކަން ލިބިފައިވާ ބަޔަކަށް ވާނީތޯއެވެ؟ ދެވަނަ
ސުވާލަކީ އެހެން ބަޔަކު އައިސް ތިމާމެންގެ ވަޒީފާއާއި މުޖުތަމުގައި ތިމާމެންނަށް އޮތް ދައުރާ ހަވާލުވާންދެން އިންތިޒާރު
ކުރާނީތޯއެވެ؟
މި ދެ ސުވާލުން ވެސް ބާރުއަޅަނީ އެއްކަމަކަށެވެ. އެއީ އަންނާންއޮތްތަނާ މެދު ފުންކޮށް ވިސްނައި ބަދަލުވަމުންދާ ދުނިޔެއާ
ފައިހަމަކުރުމެވެ.
6. ހުރިހައި މައުލޫމާތެއް ރައްކާތެރިކޮށް ވަކި އިންތިޒާމަކުން ބެލެހެއްޓުން
ކޮންމެ މަޢުލޫމާތަކީ ބަލަހައްޓައި އިންތިޒާމު ރައްކާތެރި ކުރަން ޖެހޭ އެއްޗަަކަށް ވުމީ މުސްތަގުބަލުގައި ވަރަށް ގާތް ކަމެކެވެ.
މީގެ މާނައަކީ، މަޢުލޫމާތު އަރުޝީފުކޮށް ޚިދުމަތް ދިނުމުގެ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް މިހާރަށް ވުރެ އެތައް
ގުނައަކަށް ބޮޑުވެގެން ދިޔުމެވެ. އެހެން ވެއްޖެ ހާލަތެއްގައި މި މަސައްކަތުގައި މިހާރު އޮތް ދައުރު އިތުރުވެގެންދާނެއެވެ.
އާގޮތްތަކާއި އާ މަފުހޫމުތައް އުފަންވެގެން އަންނާނެއެވެ.
7. ކަރުދާސް މަދެއް ނުވޭ
ސުމޭކީ މިޒަމާނުގައި ވެސް ކަރުދާހުގެ ރިކޯޑު އުފައްދާ މިންވަރު ވަކި މަދެއް ނޫނެވެ. މިހެން މިކަން ވާން މެދުވެރިވާ
މައިގަނޑު އެއް ސަބަބަކީ އިދާރީ ހިންގުމާއި އިދާރީ މަސައްކަތްތައް ދުވަހުން ދުވަހަށް ބޮޑުވެ އިތުރުވަމުން އައުމެވެ.
ކަރުދުާހގައި ކޮންމެހެން ހުންނާންޖެހޭ ރިކޯޑުގެ މިންވަރު އިތުރުވުމެވެ. މިކަން މި މަގުން ދިއުމަށް މަޖުބޫރުކުރާ ހާލަތު
އަދިވެސް އޮތުމެވެ.
މިޒަމާނުގައި އުފެއްދޭ ގިނަ ކަރުދާސް ރިކޯޑުތަކަކީ، އެރިކޯޑުތަކަށް ލިބިގެންވާ ދާއިމީ މުހިންމުކަމެއްގެ ސަބަބުން، އޭގެ
އަސްލުތައް އަރުޝީފުކުރަން ޖެހޭ އެއްޗަެއްސެވެ. މިކަމުގެ ސަބަބުން އަރުޝީފީ އަގު ކަނޑައަޅައި ދަރަޖަކުރުމުގެ
މަސައްކަތަކީ މުސްތަޤުބަލުގައި މިހާރަށް ވުރެ މާ އުނދަގޫ ކަމަކަށް ވެދާނެއެވެ. އަދި ރިކޯޑުތަކުގެ "އެޕްރައިޒަލް"
މަސައްކަތަކީ މިހާރަށްވުރެ މާ އުނދަގޫ ނިންމުންތަކެއް އެއާމެދު ނިންމަންޖެހޭ މަސައްކަތަކަށް ވެގެންދާނެއެވެ. އެހެނީ،
ކަބަޑުތަކާއި، ކަފޭރާތަކާއި އަލަމާރިތަކުގައި ޖާގަ އޮންނާނީ ވަކިވަރަކަށެވެ. މި މައްސަލަ ދިމާވާތީ، ބައެއް އަރުޝީފުތަކުގައި
މިހާރު ހުރި ކަރުދާހުގެ ރިކޯޑުތަކަކީ ސުމޭކުކުރުމަށް ފަހު (އެއަށް ވުރެ މުހިންމު ރިކޯޑުތަކަކަށް ޖާގަ ދިނުމަށްޓަކައި)
ނައްތައިލެވޭ ތަކެތިކަމަށް ތަޖުރިބާކާރުން ލަފާކުރެއެވެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކާބަފައިންގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެނާ ހަމައަށް
އައިސްފައި ހުރި ކަރުދުާހ ރިކޯޑުތަކަކީ ގައުމެއްގެ ނިސްބަތުން މަދު އެއްޗަެކެވެ. ގާނޫނަށާއި އަރުޝީފުކުރުމުގެ ޢިލްމީ
އުސޫލުތަކަށް ބަލާއިރު އެފަދަ ހުރިހައި ރިކޯޑުތަކަކީ އޭގެ އަސްލު އޮތް ގޮތުގައި ކަރުދުާހގައި ރައްކާތެރިކޮށް ބަލަހައްޓަން ޖެހޭ
އެއްޗަެއްސެވެ. އެހެންކަމުން ކަރުދާސްތަކަށް ފަރުވާދިނުމާއި ކަރުދުާހގެ ތަކެތި ގިނަދުވަހަށް ހަލާކުނުވެ ހުންނާނޭ މަސައްކަތް
ރާއްޖޭގައި އަދި އެއްވެސް ވަރަކަށް ކުޑަވެގެންނެއް ނުދެއެވެ.
Page5of8

8. ކަރުދާހުގައި ހުރި ރެކޯޑުތަކުގެ މުސްތަ ގު ބަލު
އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ކަރުދާސް ރައްކާތެރިކޮށް ބެލެހެއްޓުމުގެ ފަންނަކީ މިހާރުވެސް ގެއްލެމުންދާ ބޭނުންތެރި ފަންނެކެވެ.
މިއާއެކު އިތުބާރާއެކު ސުމޭކުކޮށް ހިމާޔަތްކުރުން މުޅިން ކަށަވަރު ކުރަން ދުނިޔޭގެ އަރުޝީފުތަކުން އަދި މުޅިޔަކުން
ތައްޔާރެއް ނޫނެވެ. ދުނިޔޭގެ އެކިއެކި އަރުޝީފުތަކުން މީގެ ހެކިތައް ފެންނާން އެބަހުއްޓެވެ. އެހެންކަމުން ކަރުދާސް
ރައްކާތެރިކޮށް ބެލެހެއްޓުމުގެ ފަންނީ މަސައްކަތްތެރީންނަށް އޮތް ފުރުސަތުތައް ހަނިވެގެން ދިޔުމަކީ ކައިރި މުސްތަޤުބަލެއްގައި
ވާނޭކަމެއް ކަމަކަށެއް ނުފެނެއެވެ. މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އަރުޝީފަށް ވެސް ނުހަނު ބޭނުންވެފައިވާ ފަންނެކެވެ.
9. އާ ޓެކްނޮލޮޖީ އާއި ބާ ޓެކްނޮލޮޖީ އެކުއެކީގަ އި
އެންމެ ކުރިއަރައިފައިވާ އަރުޝީފުތައްވެސް މުސްތަޤުބަލުގައި ކުރިއަށް ދާނީ އާ ޓެކްނޮލޮޖީ އާއި ބާ ޓެކްނޮލޮޖީގެ
ތެރެއިންނެވެ. މިހެންވާން ދިމާވާ ސަބަބަކީ މިލިޔަނުން، ބިލިޔަނުން ރިކޯޑު ގެންގުޅޭ އަރުޝީފުތަކުން ޓެކްނޮލޮޖީއަށް އަންނަ
ކުރިއެރުންތަކާ އެއްގޮތަށް މުޅިން ދީލައިލުމަކީ އަދިވެސް އެއްގޮތަކަށް ވެސް ފަސޭހަކަމަކަށް ނުވުމެވެ. އަރުޝީފުތަކުގައި
މަސައްކަތްކުރަން ހަމަޖެހިފައި ހުންނަ އިންތިޒާމުތައް ބަދަލުކުރުމަކީ ގިނަ ވަގުތުތަކެއް ހޭދަވާނޭ ކަމަކަށްވުމެވެ. މިހެންވުމުގެ
ސަބަބުން އަރުޝީފުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންގެ މަސައްކަތުގެ ޝައުޤުވެރިކަން އިތުރު ވުމުގެ ފުރުސަތު ވެސް ވަރަށް
ބޮޑެވެ. މިއާއެކު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގެ ހާލަތު މިވަގުތު އޮތް ގޮތާއި، އޮތް ހިސާބުގެ ގޮތުން ރާއްޖެއިން ވެސް
އަމަލުކުރަން އޮތީ ދާދި އެއް އުސޫލުތަކެކެވެ.
ސުމޭކުކުރުމާއި ކަރުދާސް ރިކޯޑު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް އެކުއެކީގައި ކުރުމަކީ ގޮންޖެހުން ބޮޑު ކަމަކަށް ވެއެވެ.
ދުނިޔޭގެ މިސްރާބު ހުރި މަގީ، ވީވަރަކުން ކަރުދުާހ ރިކޯޑުތައް މަދުކޮށް، ހުރިހާ ރިކޯޑުތަކަކީ ސުމޭކު ކޮށް ހިމާޔަތްކުރެވޭ
އެއްޗަެއްސަށް ހެދުމަށެވެ.
10. މިނާއި އަދަދުގެ ގޮތުން ތަފާތުކޮށް އިންތިޒާމްކުރުން
ސައިޒުގެ ގޮތުން ބޮޑު އަދި ބައިތަކުގެ ގޮތުން ގިނަ، ސުމޭކު ރިކޯޑު ތަކަކީ އަރުޝީފުގެ މައި މުއައްސަސާއިން ބޭރުގައި
ރައްކާތެރިކޮށް ބަލަހައްޓާނޭ އެއްޗަެއްސަށް ވުމުގެ ފުރުސަތު ބޮޑު ރިކޯޑުތަކެކެވެ. މިއީ، އަރުޝީފުގެ މަސައްކަތްތަކަށް
ލުއިކަމާއި ފަސޭހަކަން ލިބިގެން ދިޔުމުގެ މަގެކެވެ. އަދި އުފެއްދުންތެރިކަމާއި ކުރިއެރުމަށް މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް އޮތް
ފުރުސަތެކެވެ.
11. ސުމޭކީ އަރުޝީފު
ތަޖުރިބާކާރުންގެ ނަޒަރުގައި ބޮޑެތި ސުމޭކީ އަރުޝީފުތަކަކީ ވަރަށް މަދު އަދަދެއްގެ މަސައްކަތްތެރީންނާއެކު ކުރިއަށް ދާނޭ
އަރުޝީފުތަކެކެވެ. މިފަދަ އަރުޝީފުތަކުގެ 90 އިންސައްތަ މަސައްކަތްކުރާނީ ޓެކްނޮލޮޖީއެވެ. 10 އިންސައްތަ އިންސާނީ
Page6of8

ވަސީލަތެވެ. މިފަދަ އަރުޝީފުތަކުގައި މަސައްކަތް ކުރެވޭނީ ޓެކްނޮލޮޖީއަށް ފަރިތަ، އެކަށީގެންވާ ތަމްރީނު ލިބިފައި ތިބޭ
އަރކިވިސްޓުންނަށެވެ. މިއީ ފަހަރެއްގައި ވެސް މިދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް އޮތް ދެރަކަމެއް ނޫނެވެ. އެކަމަކު،
ފުޅާވަމުން ތަނަވަސްވަމުން އަންނަ އަރުޝީފީ ދާއިރާއަށާއި ދާއިރާގެ މަސައްކަތްތެރީންނަށް އޮތް ކުރިއެރުމުގެ
ފުރުސަތުތަކެކެވެ.
12. އަރުޝީފީ އަސާސްތައް އަލުން މުރާޖިއާ ކުރުން
އަރުޝީފާއި އަރުޝީފުކުރުމުގެ އަސާސްތައް މުސްތަގުބަލުގައި އަލުން މުރާޖިއާކުރާނޭ ކަމަށް ތަޖުރިބާކާރުން ލަފާކުރެއެވެ.
އެއީ، މިހާރުވެސް މިދާއިރާއަށް އައިސްފައި ހުރި ބޮޑެތި އެތައްކަމެއްގެ ބަދަލުތަކާއި، މުސްތަޤުބަލުގައި އަދި އަންނާނޭ
ކަމަށް ލަފާކުރެވޭ މާ ބޮޑެތި ބަދަލުތަކަކަށް ތަންދޭގޮތުގެމަތިން ހިނގާނޭކަމެކެވެ. މިގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އަރުޝީފުން
ވެސް މިއަންނަނީ ރާއްޖެއާ ވަރުންއެޅޭ ބަދަލުތަކަށް ޖާގަލިބޭނޭގޮތުން ހަމަތަކާއި އުސޫލުތައް މުރާޖިއާކޮށް ބަދަލަކަށް
ތައްޔާރުވަމުންނެވެ.
13. ޑިމޮކްރެޓިކް ނިޒާމެ އް ގައި އަރުޝީފު
ޑިމޮކްރެޓިކް ދައުލަތެއްގައި އަރުޝީފީ ރިކޯޑުތައް ބެލެހެއްޓުމާއި ޚިދުމަތް ދިނުމުގައި ޖަވާބުދާރީ ވާން
ޖެހެއެވެ. ރިކޯޑު ބެލެހެއްޓުމާއި އަރުޝީފުކުރުމުގެ އެކިއެކި އިންތިޒާމުތަކުގެ ހާމަކަ ން ބޮޑުކޮށް
ޖަވާބުދާރީކުރުން ކަށަވަރު ކުރެވޭނޭ އެންމެ ފުރިހަމަ ވަސީލަތްތަކަކީ "އަރޓިފިޝަލް އިންޓެލިޖެންސް" ފަދަ
ޒަމާނީ ޓެކްނޮލޮޖީ ކަމުގައި ދާއިރާގެ އިލްމުވެރިންނާއި ތަޖުރިބާކާރުން ލަފާކުރެއެވެ. އެހެންކަމުން
ޑިމޮކްރެޓިކް ވެ ށްޓަކަށް އަރުޝީފެއް ބައްޓަންކުރުމުގައި މިފަދަ މަތީ ޓެކްނޮލޮޖީއެއް ގެ ބޭނުންތެރިކަން ބޮޑެވެ.
މިހާރު ކުރެވޭ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި މިވިސްނުމުން ވިސްނައި މުސްތަގު ބަލަށް
ފަހިކުރަންޖެހެއެވެ.
14. ދާއިރާގައި އޮތް ފުރުސަތު
އަރުޝީފުގެ ދާއިރާއަކީ ވަޒީފާގެ ގިނަ ފުރުސަތުތަކެއް އުފެދިގެން ދާނޭ ދާއިރާއެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި
މިހާރުވެސް މިދާއިރާއަށް މީހުން ބޭނުން ވެއެވެ. ތަމްރީނު ޕްރޮގްރާމްތައް މިހާރުވެސް ހުރީ ރޭވިފައެވެ. އަރުޝީފުގެ
ދާއިރާއަކީ ހަމައެކަނި އާކިވިސްޓުންނާއި އަރުޝީފުގެ އިލްމާއި ފަންނުތަކުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ހިންގެން އޮތް ދާއިރާއެއް
ނޫނެވެ. އިންފޮމޭޝަން ކޮމިއުނިކޭޝަން ޓެކްނޮލޮޖީ އާއި، މެނޭޖުމަންޓާއި، ތާރީޚާއި، ބަހާއި އަދަބިއްޔާތާއި، ޖޯގްރަފީ އާއި
ތިމާވެށްޓާއި، ތަޢުލީމާއި، ސިއްހަ ތާއި، މިނޫންވެސް ތަފާތު ދާއިރާތަކުން ތަމްރީނާއި ތަޖުރިބާ ލި ބި ތިބި މީހުންނަށް
މިދާއިރާއިން ތަނަވަސް ފުރުސަތު އެބައޮތެވެ. މިފަދަ މީހުންނަށް އަރުޝީފުގެ ދާއިރާއިން މަރުޙަބާ ކިޔައެވެ.
Page7of8

ނިންމުން
އަރުޝީފީ ދާއިރާއަކީ އިންސާނުންގެ ދިރިއުޅުމަށާއި ދައުލަތް ހިންގުމުގެ ނިޒާމުގެ އުސޫލުތަކަށާއި ފަންނިއްޔާތަށް އަންނަ
ބަދަލުތަކާ ފައިހަމަވާގޮތުން ބަދަލުވަމުން ކުރިއަރަމުންދާނޭ ދާއިރާއެކެވެ. މިދާއިރާގެ މުވައްޒަފުންނަކީ މި ބަދަލުތަކާއެކު
ވިސްނުމާއި ހުނަރުވެރިކަމުގެ ގޮތުން އަރާހަމަކުރަންޖެހޭނޭ ބައެކެވެ. އަރުޝީފުގެ ދާއިރާ މުސްތަގުބަލު އޮތީ ހުޅުވިފައިވާ
ދުނިޔެއެއްގައި ޓެކްނޮލޮޖީއާ ފައިހަމަކުރާ ޝަރަފުވެރި، އުފެއްދުންތެރި، އިހުތިރާމް ލިބިގެންވާ ދާއިރާއެއްގެ ގޮތުގައެވެ.
ޓެކްނޮލޮޖީއާއި އާ އުފެއްދުންތެރިކަމާ ލާމެހިފައިވުމުގެ ސަބަބުން ޒުވާނުންގެ ޝައުގުވެރިކަމާއި ހަރަކާތްތެރިކަމުގެ ހިއްސާބޮޑު
ދާއިރާއެއްގޮތުގައެވެ.
____
Page8of8